

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України
24 квітня 2024 року № 578

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Дар'я ПЕДЧЕНКО
(власне ім'я, прізвище здобувача)

1993 року народження, громадянин України
(назва держави, громадянством якої є здобувач(ка))

освіта вища: закінчила у 2016 році Одеський національний медичний університет
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю Стоматологія
(за дипломом)

очний денний аспірант Одеського національного медичного університету
(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)

Міністерства охорони здоров'я України

виконав акредитовану освітньо-наукову програму сертифікат №3621

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Одеського національного медичного
(повне найменування закладу вищої освіти) (наукової установи),

університету Міністерства охорони здоров'я України від « 26 » червня 2025 року № 355-о
підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

зі змінами (за наявності), внесеними наказом від «__» _____ 20__ року № ____, у складі:

Голови разової спеціалізованої
вченої ради:

– Володимира ГОРОХІВСЬКОГО д.мед.н., професора,
завідувача кафедри ортопедичної стоматології з курсом
ортодонтії Одеського національного медичного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів:

– Владислава ГОРОХОВСЬКОГО к.мед.н., доцента кафедри
терапевтичної та дитячої стоматології Одеського
національного медичного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

– Івана ТОПОВА, к.мед.н., асистента кафедри загальної
стоматології Одеського національного медичного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів:

– Романа ОГОНОВСЬКОГО, д.мед.н., професора, професора
кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії
Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

– Сергія ПОЛІЩУКА, д.мед.н., професора, декана
стоматологічного факультету, професора кафедри хірургічної
стоматології та щелепно-лицевої хірургії Вінницького
національного медичного університету імені М.І. Пирогова
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «20» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
(галузь знань)

Дар'я ПЕДЧЕНКО
(власне ім'я, прізвище здобувача(ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Клініко-експериментальне обґрунтування вибору
методів хірургічної реабілітації та діагностики патологічних змін в тканинах при
вогнепальних пораненнях щелепно-лицевої ділянки»
(назва дисертації)

Дисертацію виконано в Одеському національному медичному університеті Міністерства охорони здоров'я України

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник : Анатолій ГУЛЮК, д.мед.н., професор, завідувач кафедри хірургічної стоматології Одеського національного медичного університету

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. У дисертаційній роботі представлено експериментальне дослідження з моделювання перебігу загоєння вогнепальної рани щелепно-лицевої ділянки, сполученої з переломом. Виявлення механізмів гальмування регенерації вогнепальних поранень дозволяє обґрунтовано визначити об'єм та терміни проведення реконструктивно-відновних операцій, що суттєво покращить якість загального лікування постраждалих та їх реабілітації.

Встановлені порушення процесів мінералізації пульпи у щурів з різними видами травми щелеп. Більш суттєві патологічні зміни зареєстровані після вогнепальних поранень щелепи: якщо на останньому етапі спостережень показники пульпи різців у щурів після перелому щелепи відповідали нормальним значенням, то після вогнепальних поранень щелепи активність деструктивної кислої фосфатази в 1,5 рази (21,33 мккат/кг) перевищувала норму (14,17 мккат/кг) та показник після невогнепального перелому (14,79 мккат/кг). Активність лужної фосфатази (1,42 нкат/кг) та індекс мінералізації (0,067) пульпи були нижчі нормальних значень (1,86 нкат/кг та 0,130) та рівня відповідних показників у щурів після невогнепального перелому щелепи (1,74 нкат/кг та 0,118).

Вогнепальні травми щелепи сприяли більш вираженому розвитку загальної запальної реакції у слизовій оболонці порожнини рота (збільшення активності еластази [$\max = 80,89$ мккат/л] та кислої фосфатази [$\max = 34,29$ мккат/кг]), інтенсифікації перекисного окиснення ліпідів (вміст МДА [$\max = 19,07$ ммоль/кг]), зниженню активності антиоксидантної системи (активність каталази [$\min = 4,10$ мкат/кг]) в організмі тварин. Якщо відновлення та нормалізація показників у щурів після перелому щелепи спостерігалася на 14-21 добу, то після вогнепального поранення верхньої щелепи – через 28 днів активність еластази, уреазу та каталази у слизовій оболонці порожнини рота щурів не відповідали нормальному рівню, тобто зберігалися ознаки запалення, бактеріальної контамінації на тлі зниження антиоксидантного захисту у порожнині рота щурів.

Процеси резорбції кісткової тканини щелеп щурів (активність еластази та кислої фосфатази) після вогнепальних поранень ($\max = 40,75$ та $6,18$ мккат/кг) були більш виражені ніж після перелому ($\max = 26,66$ та $4,78$ мккат/кг). Процеси остеогенезу (активність лужної фосфатази) після вогнепальних пошкоджень починаються на тиждень пізніше, ніж після переломів.

Загоєння кісткової тканини при переломах проходило переважно за рахунок проліферації хрящового гістіону з подальшою осифікацією. Загоєння при вогнепальних пораненнях проходило переважно за рахунок розростання сполучної тканини з варіабельним ступенем подальшої осифікації або взагалі без неї з формуванням структури по типу хибного суглобу. В обох групах спостерігалась варіативне співвідношення цих двох процесів. Загоєння м'яких та кісткових тканин в обох групах тварин проходило за загальновідомими законами репарації та регенерації, однак співвідношення цих процесів було варіабельним в залежності від виду травми, розповсюдження зони травми, переважання травми тієї чи іншої тканини. Загоєння м'яких тканин в обох групах тварин проходило з формуванням сполучної тканини (рубця). Але в 2 групі (вогнепальне поранення) у більшій строки.

Вогнепальні травми щелепи сприяли більш вираженому розвитку загальної запальної реакції, інтенсифікації перекисного окиснення ліпідів, зниженню активності антиоксидантної системи в організмі тварин. Якщо відновлення та нормалізація показників крові, слизової оболонки, кісткової тканини та пульпи у щурів після перелому щелепи спостерігалася на 14-21 добу, то після вогнепального поранення верхньої щелепи – на 21-28 добу ще відмічалися суттєві залишкові явища травми.

Кореляційний зв'язок між активністю еластази та показниками деструкції у порожнині рота має значну силу при обох типах ушкоджень. За значеннями коефіцієнтів кореляції активність еластази корелює з вмістом малонового діальдегіду та активністю уреазі сильніше за вогнепальних ушкоджень щелепи ($r = 0,926$ та $0,990$ відповідно), ніж після переломів щелепи ($r = 0,846$ та $0,866$ відповідно). Враховуючі більш високий ступінь деструкції та обсяг первинного та вторинного некрозу при вогнепальних пораненнях щелепно-лицевої ділянки та ймовірність розвитку гнійно-запальних ускладнень, визначення рівню нейтрофільної еластази дозволяє опосередковано визначати інтенсивність деструкції тканин, що формується у рані в післятравматичному періоді.

(наводиться аналіз дисертації щодо дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами)).

Здобувачка має дев'ять наукових публікацій за темою дисертації (три з них у наукових фахових виданнях України, віднесених до категорії «Б», п'ять в журналах, що індексуються у Scopus, одна в іноземному виданні):

1. Гулюк АГ, Педченко ДМ. Особливості діагностики та первинної хірургічної обробки рани у постраждалих з вогнепальними пораненнями щелепно-лицевої ділянки. Вісник стоматології. 2023;4(121):41-46. DOI: <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2022-46-4.8>
2. Гулюк АГ, Педченко ДМ, Макаренко ОА. Порушення процесів мінералізації пульпи зубів у щурів при сполучених вогнепальних та невогнепальних пошкодженнях верхньої щелепи. Вісник стоматології. 2024;1(126):130-133. DOI: <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2024-51-1.22>
3. Педченко ДМ, Гулюк АГ, Молчанюк НІ, Логай ВА. Ультраструктурні зміни кісткової тканини та окістя після вогнепального та невогнепального пошкодження щелеп у щурів в експерименті. Вісник стоматології. 2024;2(127):40-46. DOI: <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2024-52-2.7>
4. Гулюк АГ, Педченко ДМ, Макаренко ОА. Динаміка маркерів системного запалення, антиоксидантного захисту та деяких біохімічних показників при вогнепальних пораненнях слизової оболонки ротової порожнини в експерименті (у щурів). Інновації в стоматології. 2024;1:27-31. DOI: <https://doi.org/10.35220/2523-420X/2024.1.5>
5. Педченко ДМ, Гулюк АГ, Молчанюк НІ, Логай ВА. Ультраструктурні зміни шкіри слизової оболонки ротової порожнини після вогнепального та невогнепального пошкодження щелеп у щурів в експерименті. Інновації в стоматології. 2024;2:57-62. DOI: <https://doi.org/10.35220/2523-420X/2024.2.9>
6. Гулюк АГ, Педченко ДМ, Макаренко ОА, Комлевой ОМ. Порівняльна динаміка маркерів запалення та ремоделювання кісткової тканини у разі вогнепальних поранень та переломів верхньої щелепи в експерименті. Одеський медичний журнал. 2024;3(188):9-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-2008-2024-3-1>
7. Гулюк АГ, Педченко ДМ, Макаренко ОА, Логай ВА. Динаміка змін маркерів системного запалення та антиоксидантного захисту в головному мозку при вогнепальних пораненнях верхньої щелепи в експерименті (у щурів). Вісник стоматології. 2024;4(129):9-13. DOI: <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2024-54-4.2>
8. Logai V, Pedchenko D, Guljuk, A Infante-Cossio P, Mazur V. Therapeutic management of a severe maxillofacial defect after landmine fragmentation. Rev Esp Cir Oral Maxilofac. 2024;46(3):170-174. DOI: <https://doi.org/10.20986/recom.2025.1616/2025>
9. Гулюк АГ, Педченко ДМ, Макаренко ОА, Ходаков ІВ. Нейтрофільна еластаза як показник ступеню деструкції м'яких тканин при вогнепальних та невогнепальних ураженнях щелепно-лицевої ділянки в експерименті. Інновації в стоматології. 2024;4(4):16-23. DOI: <https://doi.org/10.35220/2523-420X/2024.4.4>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження: всі присутні задали запитання, зауважень ні в кого не було.

«За» 1276 членів ради,

«Проти» 10 чл членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує:

ПЕДЧЕНКО Дар'ї

(власне ім'я, прізвище, здобувач(ет) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(галузь знань)

за спеціальністю 11 (0911) «Стоматологія»

(код і найменування спеціальності (спеціальностей), відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради _____

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

(підпис)

Володимир ГОРОХІВСЬКИЙ

(власне ім'я та прізвище)

М.П.

